

**Інститут обліку і фінансів НААН
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Національний центр «Інститут аграрної економіки»
Журнал «Облік і фінанси»**

ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: НОВАЦІЇ – 2023

**Збірник тез учасників Першого бухгалтерського
воркшопу-стажування
(26 жовтня – 03 листопада 2023 р., м. Київ)**

Київ
ННЦ «ІАЕ»
2023

Редакційна колегія:

Жук В.М., д.е.н., професор, академік НААН
Василішин С.І., д.е.н., доцент
Шендерівська Ю.Л.

Адреса редакційної колегії:

03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10
тел.: +38 (044) 259-01-24/25
e-mail: iaf.buch.info@gmail.com

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту обліку і фінансів
(протокол № 6 від 03.11.2023 р.)*

Електронна pdf-версія збірника доступна на порталі «Облік і фінанси АПК»
<https://magazine.faaf.org.ua/>

- О 16   **Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023:**
збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування
(26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і
фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів
АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 104 с.

Вміщені у збірнику тези присвячені питанням теорії, методиці та організації обліку і оподаткування в галузях економіки в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України; обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку бізнес-суб'єктів; практичним проблемам ведення фінансового та управлінського обліку; діджитал-технологіям в обліку та звітності; аналітичному базису стратегічного менеджменту бізнес-процесів; організації та методиці аудиту тощо.

Збірник розраховано для використання в науково-практичній діяльності науково-педагогічних працівників, практикуючих бухгалтерів, аудиторів, фінансистів, податківців, державних службовців, здобувачів вищої освіти.

***Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу.
Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.***

ЗМІСТ

Жук В. РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ НАУКИ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ВПЛИВУ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ РОЗБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	6
Акименко О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРВИННОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	8
Бабіч І. УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СУБ'ЄКТІВ	11
Бірченко Н. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	14
Bochulia T. EINE NEUE LINIE DER AUSBILDUNG BERUFLICHER KOMPETENZEN VON SPEZIALISTEN IM BUCHHALTERISCHEN UND ANALYTISCHEN AUSBILDUNGSBEREICH	16
Бруханський Р. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СТРАТЕГІЧНОГО ВИБОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	18
Василішин С., Ступницький Є. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-СУБ'ЄКТІВ	20
Гіщук О. ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ	23
Гнедіна К., Нагорний П. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДІЯЛЬНОСТІ	25
Гуренко Т. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	28
Дубініна М., Усикова О., Кузьома В. ВИЯВЛЕННЯ ВИКРИВЛЕНЬ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ	31
Здирко Н. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	34
Кашена Н. БІЗНЕС-АНАЛІТИКА В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: СТРАТЕГІЧНИЙ ВИМІР ТА ІНСТРУМЕНТИ	38

Коваль Н. ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗБИТКІВ ВІД ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВАМ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇХ ОБЛІК	41
Костякова А. КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	44
Криворучко М. СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОБЛІКУ І АУДИТУ	47
Кундеус О., Зарудна Н. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ	50
Мельничук М. ОПТИМІЗАЦІЯ МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ	53
Мулик Т. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	56
Нечипорук Т. КАСОВИЙ АПАРАТ, РРО, ПРРО ДЛЯ ФОП В РІЗНИХ СФЕРАХ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	59
Нестеренко С. DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ	61
Новіченко Л. АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	64
Пашкуда Т. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ АГРОПІДПРИЄМСТВ	67
Подолянчук О. РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОЦІНКИ ЗБИТКІВ ЗАВДАНИХ ВІЙНОЮ	70
Потриваєва Н. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	72
Ребрина Н. СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	75

Садовська І. ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО ПРОСТОРУ	78
Слюсар С. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ	80
Ткаченко А., Харенко Т. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	83
Трачова Д., Трачов В. ВИКОРИСТАННЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ В ДІДЖИТАЛ-ІНСТРУМЕНТАХ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ	86
Трусова Н., Нежид Ю., Мешкова О. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	88
Фоміна Т. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ	91
Царук Н. ОРІЄНТИРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ У ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА	94
Шендерівська Ю., Волошина О. ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК ЯК СКЛАДОВА ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	97
Ярова В. КРИЗА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ	99
Яцишин С. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ	101

Тетяна ФОМІНА,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування
Центральноукраїнського національного технічного університету
м. Кропивницький, Україна

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Внутрішній контроль – це процес постійного впливу на об’єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об’єктів до бажаного [1, с.13].

Фінансові інвестиції мають вагомий вплив на розвиток підприємства. Вони є складовою джерел додаткового доходу, впливають на контроль діяльності інших підприємств та сприяють отриманню економічних, фінансових та соціальних вигід.

Стаття 1160 «Поточні фінансові інвестиції» Балансу (Звіту про фінансовий стан) призначена для відображення фінансових інвестицій, які підприємства мають намір утримувати протягом періоду, що не перевищує року та які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів). Крім того, у даному рядку знаходять місце довгострокові фінансові інвестиції, котрі підлягають погашенню протягом 12 місяців із дати балансу. Еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості [2].

Внутрішній контролер повинен перевірити наявність на підприємстві фінансових інвестицій та правильність їх віднесення до відповідних видів:

- довгострокові фінансові інвестиції (у тому числі які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств та інші фінансові інвестиції) – рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»; рядки 1030 і 1035 розділ I «Необоротні активи» Балансу (Звіту про фінансовий стан);
- поточні фінансові інвестиції – рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції»; рядок 1160 розділ II «Оборотні активи» Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Внутрішньому контролеру необхідно переконатись, щоб у статті 1160 «Поточні фінансові інвестиції» обліковувалась інформація із субрахунку 352 «Інші поточні фінансові інвестиції», за дебетом якого відображається придбання (надходження) поточних фінансових інвестицій, за кредитом – зменшення їх вартості та вибуття.

Розпочинати перевірку даного об’єкту необхідно із з’ясування правильності первісної оцінки фінансових інвестицій. Фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Собівартість фінансової інвестиції складається з ціни її придбання,

комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції.

Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість фінансової інвестиції визначається за справедливою вартістю переданих цінних паперів. Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на інші активи, то її собівартість визначається за справедливою вартістю цих активів. Дивіденди, відсотки, роялті та рента, що підлягають отриманню за фінансовими інвестиціями, відображаються як фінансовий дохід інвестора, крім випадків, коли такі надходження не відповідають критеріям визнання доходу, встановленим П(С)БО 15 «Дохід».

При перевірці оцінки фінансових інвестицій на дату балансу, внутрішньому контролеру слід пам'ятати, що фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю. Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (крім інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі) відображається у складі інших доходів або інших витрат відповідно.

Фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції. Втрати від зменшення корисності фінансових інвестицій відображаються у складі інших витрат з одночасним зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій.

При перевірці порядку відображення в обліку фінансових інвестицій у спільну діяльність внутрішньому контролеру необхідно визначитись із учасниками спільної діяльності і яким чином вона буде вестись:

- із створенням юридичної особи;
- без створення юридичної особи.

Фінансові інвестиції в асоційовані і дочірні підприємства та в спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства) на дату балансу відображаються за вартістю, що визначена за методом участі в капіталі, крім випадків, наведених у пунктах 17 і 22 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [3].

Слід пам'ятати, що кожний учасник спільної діяльності без створення юридичної особи відображає у своїх облікових регістрах (на окремих рахунках аналітичного обліку) і у фінансовій звітності: активи, задіяні у спільній діяльності, які він контролює, або свою частку у спільно контрольованих активах; зобов'язання, які він узяв для провадження цієї діяльності; свою частку в будь-яких зобов'язаннях, узятих разом з іншими учасниками щодо цієї діяльності; дохід або витрати, набуті в процесі спільної діяльності. Активи, задіяні в спільній діяльності без створення юридичної особи, не відображаються фінансовими інвестиціями учасників такої діяльності. Вклади, внесені у спільну діяльність без створення юридичної особи, відображаються у складі іншої довгострокової заборгованості або розрахунків з іншими дебіторами залежно від строку, на який укладено договір про спільну діяльність.

Внутрішній контролер повинен переконатися за якою вартістю поточні фінансові інвестиції відображено в обліку (включені за собівартістю, за справедливою вартістю, за амортизованою собівартістю).

При перевірці порядку ведення аналітичного обліку необхідно пересвідчитись, що він ведеться за видами фінансових інвестицій із забезпеченням можливості отримання інформації про інвестиції як на території країни, так і за кордоном.

На заключному етапі перевірки необхідно встановити правильність відображення операцій із поточними фінансовими інвестиціями на рахунках бухгалтерського обліку. Слід пам'ятати, що рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції» кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», 41 «Капітал у дооцінках», 42 «Додатковий капітал», 46 «Неоплачений капітал», 50 «Довгострокові позики», 60 «Короткострокові позики», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 68 «Розрахунки за іншими операціями», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи»; та за кредитом з дебетом рахунків: 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», 31 «Рахунки в банках», 41 «Капітал у дооцінках», 42 «Додатковий капітал», 85 «Інші затрати», 97 «Інші витрати».

Список використаних джерел

1. Внутрішній контроль процесів матеріального забезпечення в системі управління підприємством : Монографія / Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко ; за редакцією Г.М. Давидова. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 200 с.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 31.10.2023)

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» : наказ М-ва фінансів України від 26 квіт. 2000 р. № 91. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00> (дата звернення 31.10.2023)